

نقش جهت‌گیری مذهبی، خود‌مهارگری و بخشودگی در پیش‌بینی رضایت زناشویی
**The role of religious orientation, self-control, and forgiveness in
predicting marital satisfaction**

تاریخ پذیرش مقاله ۱۳۹۹/۰۱/۲۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۰۹/۱۲

S.A. Darbani., F. Eslami., S.M.
Tabatabaeifar

سیدعلی دربانی*^۱، فریدون اسلامی^۲، سیدمهدی
طباطبایی‌فر^۳

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر تعیین نقش جهت‌گیری مذهبی، ظرفیت خودمهارگری و بخشودگی در پیش‌بینی رضایت زناشویی بود. **روش:** بدین منظور از میان کلیه کارکنان شرکت مهندسی و توسعه نفت تهران تعداد ۱۵۰ نفر با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و پرسشنامه‌های جهت‌گیری مذهبی بهرامی احسان (۱۳۸۰)، خودمهارگری تانجانی و رای (۲۰۰۴)، بخشودگی احتشام زاده و همکاران (۱۳۸۹) و رضایت زناشویی انریچ (۱۹۸۹) را تکمیل کردند. برای تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی، ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون استفاده شد. **یافته‌ها:** نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد بین رضایت زناشویی با روی آوری مذهبی، ظرفیت خودمهارگری و بخشودگی رابطه مثبت و بین رضایت زناشویی با روی گردانی مذهبی رابطه منفی معنادار وجود دارد ($P < 0.000$). نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد جهت‌گیری مذهبی، خودمهارگری و

Abstract

Aim: This study aimed to determine the role of religious orientation, self-control capacity, and forgiveness in predicting marital satisfaction. **Method:** For this purpose, among all employees of Tehran Oil Engineering and Development Company, 150 people were selected by available sampling method and Bahrami Ehsan (2001) Religious Orientation Questionnaire, Tanjani and Rai Self-Control (2004), Ehteshamzadeh et al. (2010). And completed Enrich (1989) Marital Satisfaction. Descriptive statistics, Pearson correlation coefficient, and regression analysis were used to analyze the data. **Results:** The results of the Pearson correlation coefficient showed a positive relationship between marital satisfaction with religious inclination, self-control capacity, and forgiveness and a significant negative relationship between marital satisfaction and religious deviance ($P < 0.000$). The results of regression analysis also showed that religious orientation, self-control,

۱. *نویسنده مسئول: دکتری مشاوره خانواده، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران جنوب، تهران، ایران

۲. دکتری مشاوره خانواده، علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

۳. دانش‌آموخته کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، تهران شمال، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

and forgiveness each can significantly predict the variable of marital satisfaction. Conclusion: The findings of this study show the important role of some interpersonal variables such as religious orientation, self-control capacity, and forgiveness in individuals that can be related to marital satisfaction.

Keywords: *Religious Orientation, Self-Control, Forgiveness, Marital Satisfaction*

بخشودگی هر یک به صورت مجزا توان پیش‌بینی معنی‌دار متغیر رضایت زناشویی را دارند. نتیجه‌گیری: یافته‌های این پژوهش نقش مهم برخی متغیرهای بین شخصی مانند جهت‌گیری‌های مذهبی، ظرفیت خودمهارگری و بخشودگی در افراد را نشان می‌دهد که می‌توانند با رضایت زناشویی رابطه داشته باشند.

کلیدواژه‌ها: جهت‌گیری مذهبی، خودمهارگری، بخشودگی، رضایت زناشویی

مقدمه

رضایت فرد از زندگی زناشویی به منزله رضایت وی از خانواده محسوب می‌شود و رضایت از خانواده به مفهوم رضایت از زندگی بوده و در نتیجه تسهیل در امر رشد و تعالی و پیشرفت مادی و معنوی جامعه خواهد شد (عدالتی و ردزوان^۱، ۲۰۱۰). رضایت زناشویی در واقع یک حالت روحی است که مزایا و هزینه‌های ادراک شده فرد را از ازدواج با یک شخص خاص منعکس می‌کند، هرچه فرد در ازدواج خود با شریک زندگی‌اش احساس کند که هزینه زیادی را پرداخت کرده است، به طور کلی از آن شخص و ازدواج با او رضایت کمتری خواهد داشت، برعکس هرچه فکر کند که در ازدواج با شریک زندگی خود مزایای بیشتری به دست آورده اس از او و از زندگی مشترکشان رضایت بیشتری خواهد داشت (یاهی، ۱۳۸۸).

رابطه زناشویی متغیری چندعاملی است که شامل ابعاد جسمانی، روانی، اجتماعی و معنوی است که اختلال در هر یک از این ابعاد می‌تواند بنیان روابط زناشویی را سست کند. رضامندی زناشویی در واقع نگرش مثبت و لذت بخشی است که زن و شوهر از جنبه‌های مختلف روابط زناشویی خود دارند و آن هنگامی است که زوجین بیشترین احساس رضایت را از یکدیگر داشته باشند (سینها و ماکرچک^۲، ۱۹۹۰). به طور کلی عوامل متعددی در رضامندی زناشویی زوجین در تحقیقات گوناگون شناسایی شده‌اند که برخی از آن‌ها عبارتند از: تفکر و شناخت، مهارت‌های ارتباطی، مسائل مالی، اوقات فراغت، رابطه جنسی، دخالت خویشان و بستگان، باورهای مذهبی، تغییرات اجتماعی مانند تقسیم مسئولیت‌ها، دو شغله بودن، بی‌ثباتی‌های اجتماعی و اقتصادی، ابراز عشق و محبت و

1. Edalati & Redzuan

2. Sinha & Mukerjee

خصوصیات شخصیتی (ساجر و فاین^۱، ۲۰۰۶). یکی از عوامل مؤثر بر رضایت زناشویی، جهت‌گیری مذهبی و یا اعتقادات مذهبی زوجین است، پیترمن^۲ و همکاران (۲۰۰۲)؛ به نقل از محمدی، حسین خانزاده، خسروجاوید و حبیبی، (۱۳۹۱) مذهبی بودن را به عنوان باورهای مبتنی بر جامعه و فعالیت‌های مرتبط با یک قدرت برتر تعریف کرده‌اند که به طور رایج با کلیسا یا گروه سازمان یافته مرتبط است؛ با این حال معنویت شامل تجربیات و احساسات مرتبط با جستجوی معنا و هدف در زندگی است (هنینگسگارد و آرن^۳، ۲۰۰۸). آلپورت در گستره شخصیت و روانشناسی اجتماعی انواع رفتارهای مذهبی را به صورت جهت‌گیری‌های مذهبی «درون سو» و «برون سو» مشخص کرده است. فردی که به مذهب به عنوان یک هدف در خود می‌نگرد، درون سو؛ و فردی که به مذهب به عنوان راه‌هایی برای رسیدن به اهداف دیگر می‌نگرد، برون سو گفته می‌شود (حسین خانزاده و همکاران، ۱۳۸۹).

در پژوهش‌های روان‌شناختی، خودمهارگری به ظرفیت فرد برای غلبه کردن و بازداری تکانه‌های غیرقابل پذیرش و نامطلوب و نظم دادن به رفتارها، تفکرات و هیجانات خود اشاره دارد (تانجنی، بامیستر و بون^۴، ۲۰۰۴). خودمهارگری به عنوان نیروی درونی در دسترس برای بازداری، نپذیرفتن یا تغییر پاسخ‌هایی است که از باورهای اخلاقی، ویژگی‌های اجتماعی، سطح مذهبی بودن والدین، مشارکت فرد در فعالیت‌ها و سنت‌های مذهبی تأثیر می‌پذیرد (ویکستروم و تریبر، ۲۰۰۷) و ممکن است نتیجه فرایندهای روان‌شناختی، عادت، یادگیری یا فشار موقعیتی باشد (اشمایکل و بامیستر^۵، ۲۰۰۶). پژوهش‌ها نشان داده‌اند خودمهارگری به منزله یکی از انواع مهارت‌های اجتماعی می‌تواند میزان موفقیت در زندگی را تعیین کند و با سلامت روانی، ابراز متناسب نیازها و احساسات، روابط بین فردی مثبت، سازگاری روان‌شناختی، پیشرفت در تکالیف، عملکرد تحصیلی و بهزیستی رابطه مثبت و معنادار دارد (محمدی مصیری و همکاران، ۱۳۹۱)؛ افرادی که از خودمهارگری بالا یا توانایی برای به تعویق انداختن ارضای فوری نیازها برخوردارند، در کنترل افکار، تنظیم هیجانات و بازداری تکانه‌ها از افراد با خودمهارگری کمتر عملکرد بهتری دارند؛ از دیگر متغیرهای مرتبط با رضایت زناشویی بخشودگی است؛ بخشودگی یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در رضایت زناشویی^۶ محسوب

1. Sacher & Fine
2. Peterman
3. Henningsgaard & Arnau
4. Tangney, Baumeister & Boone
5. Schmeichel
6. marital satisfaction

می‌شود. بخشودگی^۱ به شکل‌های مختلفی تعریف شده است. در یکی از معتبرترین تعاریف بخشودگی به عنوان «تغییر میان فردی و اجتماعی مثبت در مقابل خطایی که در حوزه میان فردی قرار دارد» (آلمند^۲ و همکاران، ۲۰۱۷).

این تعریف به تغییراتی اطلاق می‌شود که می‌تواند تنها در برگیرنده کاهش در احساسات منفی و یا در برگیرنده کاهش احساسات منفی همراه با افزایش احساسات مثبت باشد. در هر صورت این تغییر یک تغییر مثبت اجتماعی است که هدفش ایجاد افزایش احساسات مثبت‌تر است. بخشودگی به معنای لزوم بازگشت به رابطه قبلی با فرد خطاکار نیست بلکه بدین معناست که فرد خطاکار باید به میزانی از تغییر دست یابد تا مورد بخشودگی قرار گیرد. بررسی‌های به عمل آمده نشانگر آن است که بخشودگی دارای انواع مختلفی است. برخی از آن‌ها سیستم خانواده و اعضای آن می‌شود (باکوس^۳، ۲۰۰۹). ارتباط ظرفیت خودمهارگری و رضایت زناشویی به طور مستقیم در هیچ یک از پژوهش‌های داخلی و خارجی مشاهده نگردید اما پژوهش‌هایی به صورت ضمنی وجود داشته که دلالت بر ارتباط ظرفیت خودمهارگری و رضایت زناشویی دارند؛ احتشام زاده و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که میان بخشودگی و رضایت زناشویی رابطه مثبت معنی‌دار وجود دارد. همچنین نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون در این پژوهش نشان داد که بین بخشودگی و کمال‌گرایی با رضایت زناشویی رابطه چندگانه وجود دارد؛ همچنین احتشام زاده و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهشی دیگر به این نتیجه رسیدند که بین بخشودگی و رضایت زناشویی رابطه مثبت معنی‌دار وجود دارد؛ همچنین، نتایج حاصل از تحلیل همبستگی چندگانه نیز حاکی از وجود رابطه چندگانه بین بخشودگی و کمال‌گرایی و صمیمیت با رضایت زناشویی بود و بخشودگی بهترین پیش‌بینی کننده میزان رضایت زناشویی زوجین گزارش شد.

میلر^۴ و ورتینگتون (۲۰۱۰) در پژوهشی به بررسی رابطه میان جنسیت، رضایت زناشویی، بخشودگی زناشویی و سلامت روان پرداختند. نتایج نشان داد که مردان بخشودگی زناشویی بیشتر و همدلی بیشتری را نسبت به زنان داشتند. علاوه بر این رضایت زناشویی رابطه مثبت و معنی‌داری با بخشودگی زناشویی نشان داد و همچنین بخشودگی از جانب همسران خود را بیش‌تر از مردان ادراک می‌کردند. در پژوهشی دیگر گوردون^۵ و همکاران (۲۰۰۹) نشان دادند که بخشودگی منفی پایین با رضایت زناشویی پایین برای هر دو زوج همراه بود و صداقت واسطه رضایت زناشویی در هر دو زوج بود.

1. forgiveness
2. Allemand
3. Backus
4. Miller
5. Gordon

همچنین بخشودگی بالا در هر زوج با پیوستگی وظیفه والدینی همراه بود. در نهایت یافته‌ها نشان داد که بخشش خیانت در روابط زناشویی به طور معنی‌داری با میزان رضایت زناشویی رابطه دارد. در پژوهشی باکوس (۲۰۰۹) نیز تحلیل‌ها نشان داد که بی‌حرمتی با گزارش سطوح پایین‌تری از رضایت زناشویی در زنان همراه بود. کیفیت رابطه زناشویی که شامل رضایت زناشویی و عشق می‌شود با بخشودگی همسر هم در زنان و هم در مردان مرتبط بود.

در هر صورت با توجه به این که برخی از پژوهش‌ها نتایج متناقضی را با نتایج پژوهش‌های ذکر شده به دست آوردند و یا مذهبی بودن را به خودی خود به عنوان یک علامت از آشفتگی روانی تلقی کردند؛ از سوی دیگر، رابطه بین ظرفیت خودمهارگری و رضایت زناشویی در هیچ کدام از پژوهش‌های داخلی مشاهده نگردید که به خودی خود ضرورت پژوهش در این زمینه را بیان می‌نماید؛ همچنین، پژوهش‌ها در ارتباط بین بخشودگی و رضایت زناشویی نیز هنوز نوپا بوده که همگی این عوامل ضرورت انجام پژوهش حاضر را مشخص می‌سازد. اساساً لازم است در پژوهش‌های مربوط به مشکلات خانوادگی و زناشویی بعد کاربردی آن مدنظر باشد و متغیرهای مورد بررسی در این پژوهش قابل آموزش هستند و می‌توان با انجام روش‌های مناسب شناختی و رفتاری میزان جهت‌گیری مذهبی، ظرفیت خودمهارگری و سطح بخشودگی زوجین را تغییر داد، شاید بتوان گامی مؤثر در پیشگیری و درمان زوجینی که به مشکلات زناشویی مبتلا هستند، برداشته شود. در واقع با توجه به اهمیت حفظ کانون امن خانواده و تأثیر روابط رضایت‌بخش زناشویی در شئون مختلف زندگی، رسیدن به راهکارهای جدید در کاهش میزان نارضایتی زناشویی، پژوهش‌ها در این زمینه می‌تواند راهگشا و مؤثر باشند.

روش پژوهش

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی است. طرح پژوهش نیز از نوع طرح‌های پیش‌بین در مطالعات همبستگی است. جامعه آماری پژوهش را ۱۵۰ نفر از کارکنان شرکت مهندسی و توسعه نفت تهران در سال ۱۳۹۷ تشکیل دادند که با روش نمونه‌گیری در دسترس به عنوان گروه نمونه انتخاب و پس از جلب رضایت آگاهانه^۱ و ابراز تمایل برای همکاری اقدام به پر کردن پرسشنامه‌ها نمودند.

ابزار پژوهش

پرسشنامه رضایت زناشویی اینریچ: پرسشنامه رضایت زناشویی در سال ۱۹۸۹ توسط اولسون^۲، ساخته شده است و شامل ۴۷ ماده خود گزارشی است. هر گزینه شامل یک مقیاس ۵ درجه‌ای است

1 - informed consent

2.Olson

که دامنه آن از ۱ تا ۵ مرتب شده است. هر چه نمره فرد بیشتر باشد، میزان رضایت زناشویی وی نیز بیشتر خواهد بود. السون (۱۹۸۹) ضرایب آلفای کرونباخ را $0/۹۲$ ، به دست آوردند. سلیمانیان (۱۳۷۳)؛ به نقل از سلیمانیان، (۱۳۷۹) پرسشنامه رضایت زناشویی را ترجمه و همبستگی درونی آزمون را $0/۹۵$ گزارش کرده است. همچنین ضریب پایایی آزمون نیز در پژوهش سلیمانیان به روش آلفای کرونباخ $0/۹۵$ به دست آمد. حیدری ارجلو (۱۳۸۷) نیز برای اعتباریابی پرسش‌نامه رضایت زناشویی، آن را با نمرات استرس همبسته کرد و یک رابطه منفی معنادار ($r=0/۳۰$) در سطح ($R < 0/۰۰۱$) به دست آورد که نشان دهنده اعتبار مطلوب این پرسشنامه است. احتشام زاده و همکاران (۱۳۸۹) برای تعیین پایایی پرسشنامه رضایت زناشویی از دو روش آلفای کرونباخ و تنصیف استفاده کردند؛ که به ترتیب $0/۷۷$ و $0/۷۶$ بود که بیانگر ضرایب قابل قبول مقیاس یاد شده است. در پژوهش حاضر کرونباخ آلفا برای کل مقیاس $0/۷۵$ محاسبه گردید.

مقیاس جهت‌گیری مذهبی: مقیاس جهت‌گیری مذهبی در سال ۱۳۸۰ توسط بهرامی احسان، ساخته شده است و شامل ۴۵ ماده خود گزارشی است. هر گزینه شامل یک مقیاس ۵ درجه‌ای است که دامنه آن از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۵ مرتب شده است. نتایج تحلیل عاملی دو خرده مقیاس را مشخص کرد؛ روی آوری مذهبی و روی گردانی مذهبی است. ضرایب قابلیت اعتماد از روش دونیمه سازی و اسپیرمن براون بین $0/۹۱$ و $0/۸۵$ گزارش شده است. همچنین روایی محتوایی و سازه آن نیز بررسی و تأیید شده است (بهرامی احسان، ۱۳۸۰). چارچوب اساسی این پرسشنامه مرجعیت بخشیدن به ساختار روابط و مناسبات انسان در تمام ابعاد آن در پرتو رابطه انسانی و خدا است. در پژوهش حاضر کرونباخ آلفا برای خرده مقیاس‌های آن $0/۷۶$ و $0/۷۹$ محاسبه گردید.

مقیاس خودمهارگری: مقیاس خودمهارگری در سال ۲۰۰۴ توسط تانجینی و همکاران ساخته شده است و دارای ۳۶ ماده است که در یک طیف لیکرت ۵ درجه‌ای نمره‌گذاری می‌شود. دامنه نمره کل افراد ۱۸۰-۳۶ است، رفیعی هنر و جان بزرگی (۱۳۹۰) برای بررسی اعتبار و روایی با اجرای این آزمون بر روی دو گروه از دانشجویان دوره کارشناسی، ضریب آلفای کرونباخ هر دو مطالعه را $0/۸۹$ به دست آوردند. محمدی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی ضمن مورد تأیید قرار دادن پرسشنامه از دیدگاه متخصصان، شاخص‌های روان‌سنجی آن با اجرای مقدماتی در دو مرحله و به دست آوردن ضریب بازآزمایی و آلفای کرونباخ به ترتیب $0/۸۸$ و $0/۸۰$ محاسبه کردند. در پژوهش حاضر کرونباخ آلفا برای کل مقیاس $0/۸۱$ محاسبه گردید.

مقیاس بخشودگی بین فردی: مقیاس بخشودگی بین فردی توسط احتشام زاده و همکاران (۱۳۸۹) ساخته و اعتباریابی شده است؛ این پرسشنامه دارای ۲۵ گویه در غالب مقیاس نمره‌گذاری لیکرت از کاملاً مخالفم=۱ تا کاملاً موافقم=۴ و برای کل مقیاس حداکثر نمره قابل اکتساب ۱۰۰ و

حداقل آن ۲۵ است. مقیاس بخشودگی بین فردی سه خرده مقیاس ارتباط مجدد و کنترل انتقام‌جویی، کنترل رنجش و درک واقع‌بینانه دارد. احتشام زاده و همکاران (۱۳۸۹) در پژوهش خود پایایی پرسشنامه بخشودگی بین فردی را با استفاده کرونباخ آلفا برای کل مقیاس ۰/۸۰ و برای خرده مقیاس‌های ارتباط مجدد و کنترل انتقام‌جویی، کنترل رنجش و درک واقع‌بینانه به ترتیب ۰/۷۱، ۰/۶۵ و ۰/۵۷ محاسبه کردند. همچنین ضرایب بازآزمایی برای کل مقیاس و خرده مقیاس‌های آن به ترتیب ۰/۷۱، ۰/۷۰، ۰/۶۸ و ۰/۵۸ بود. در پژوهش حاضر کرونباخ آلفا برای کل مقیاس و خرده مقیاس‌های آن به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۷۴، ۰/۷۲ و ۰/۷۳ محاسبه گردید.

یافته‌ها

در این پژوهش ۱۰۸ مرد و ۴۲ زن شاغل در شرکت مهندسی و توسعه نفت مشارکت کردند. میانگین سنی شرکت‌کنندگان ۳۷/۷۸ (۳/۵۵) بود و میانگین مدت زمان اشتغال ۶ سال و ۷ ماه و میانگین مدت زمان ازدواج ۶ سال و ۴ ماه بود. در ادامه در جدول ۱ شاخص‌های توصیفی ارائه شده است.

جدول ۱. نتایج ضریب همبستگی جهت‌گیری مذهبی، ظرفیت خودمهارگری و بخشودگی با رضایت زناشویی

متغیر	رضایت زناشویی
رضایب همبستگی	سطح معناداری
روی آوری مذهبی	۰/۴۸
روی گردانی مذهبی	۰/۴۵
ظرفیت خودمهارگری	۰/۴۳
بخشودگی	۰/۳۹

به منظور بررسی رابطه بین جهت‌گیری‌های مذهبی، ظرفیت خودمهارگری و بخشودگی با رضایت زناشویی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. همانطور که در جدول بالا مشاهده می‌شود بین رضایت زناشویی با روی آوری مذهبی، ظرفیت خودمهارگری و بخشودگی رابطه مثبت و بین رضایت زناشویی با روی گردانی مذهبی رابطه منفی معنادار وجود دارد ($P < ۰/۰۰۰$). سپس رابطه جهت‌گیری‌های مذهبی، ظرفیت خودمهارگری و بخشودگی به عنوان متغیرهای پیش‌بین و رضایت زناشویی به عنوان متغیرهای ملاک در معادله رگرسیون تحلیل شدند.

جدول ۲. خلاصه مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و مشخصه‌های آماری رگرسیون جهت‌گیری مذهبی، ظرفیت خودمهارگری و بخشودگی بر رضایت زناشویی

شاخص	ss	df	Ms	f	p	R	R ²	SE
مدل								
رگرسیون	۱۰۰۷۱/۱۵	۴	۲۵۱۷/۷۸	۳۰/۳۹	۰/۰۰۱	۰/۷۴	۰/۵۶	۶۷/۲۱
باقیمانده	۷۸۶۹/۵۹	۱۴۶	۵۳/۹۰					
کل	۱۷۹۴۰/۷۵	۱۵۰						

بر اساس این نتایج، میزان F مشاهده شده معنی‌دار است ($P= ۰/۰۱$) و ۵۶ درصد واریانس مربوط به متغیر رضایت زناشویی به وسیله متغیر جهت‌گیری‌های مذهبی و بخشودگی پیش‌بینی می‌شود ($R^2= ۰/۵۶$).

جدول ۳. خلاصه نتایج رگرسیون پیش‌بینی رضایت زناشویی بر اساس جهت‌گیری مذهبی، ظرفیت خودمهارگری و بخشودگی

متغیر	شاخص	B	SEB	Beta	t	p
روی آوری مذهبی		۰/۴۷۴	۰/۰۸۳	۰/۵۲۶	۵/۷۰۶	۰/۰۰۰
روی گردانی مذهبی		-۰/۴۴۵	۰/۰۷۹	-۰/۴۲۶	-۳/۱۷۱	۰/۰۰۰
ظرفیت خودمهارگری		۰/۰۵۷	۰/۰۷۳	۰/۰۷۳	۰/۷۸۰	۰/۴۳۸
بخشودگی		۰/۶۱۶	۰/۱۶۲	۰/۳۷۲	۳/۸۰۳	۰/۰۰۰

ضرایب رگرسیون متغیرهای پیش‌بین نشان می‌دهند که جهت‌گیری‌های مذهبی و بخشودگی می‌توانند واریانس متغیر رضایت زناشویی را به صورت معنی‌دار تبیین کنند. ضرایب تأثیر متغیرهای پیش‌بین با توجه به آماره‌های t نشان می‌دهند که این سه متغیر با اطمینان ۹۹٪ می‌توانند تغییرات مربوط به متغیر رضایت زناشویی را پیش‌بینی کنند؛ یعنی افرادی که جهت‌گیری مذهبی آن‌ها روی آوری است، از رضایت زناشویی بیشتری برخوردارند. در مقابل افرادی که جهت‌گیری مذهبی آن‌ها روی گردانی است، از رضایت زناشویی کمتری برخوردار هستند. همچنین افرادی که از بخشودگی بالاتری برخوردارند رضایت زناشویی در آن‌ها بیشتر است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به بررسی نقش جهت‌گیری مذهبی، ظرفیت خودمهارگری و بخشودگی در پیش‌بینی رضایت زناشویی بود. بر اساس آزمون ضریب همبستگی پیرسون، رابطه مثبت معناداری بین روی آوری مذهبی و رضایت زناشویی وجود دارد به عبارت دیگر افرادی که دارای روی آوری مذهبی هستند میزان رضایت زناشویی در آن‌ها بیشتر است. نتیجه به دست آمده با نتایج پژوهش کینگ و همکاران (۲۰۱۶) ناهم‌سو بوده و با نتایج تحقیقات فیسس و تامکو (۲۰۱۱)، آبدل-کالک (۲۰۰۸) و حسین خانزاده و همکاران (۱۳۸۹)، همسو است. همچنین بر اساس آزمون ضریب همبستگی پیرسون، رابطه منفی معناداری بین روی گردانی مذهبی و رضایت زناشویی وجود دارد. به عبارت دیگر افرادی که دارای روی گردانی مذهبی هستند میزان رضایت زناشویی در آن‌ها کمتر است.

بر اساس آزمون ضریب همبستگی پیرسون، رابطه مثبت معناداری بین ظرفیت خودمهارگری و رضایت زناشویی وجود دارد. به عبارت دیگر افرادی که دارای ظرفیت خودمهارگری بالاتر هستند میزان رضایت زناشویی در آن‌ها بیشتر است. نتیجه به دست آمده با نتایج تحقیق جانسن-کمپل و همکاران (۲۰۱۲) و یاهی (۱۳۸۸)، همسو است؛ همچنین نتایج نشان داد رابطه مثبت معنی‌دار میان بخشودگی و رضایت زناشویی وجود دارد؛ به عبارت دیگر افرادی که در روابط بین فردی دارای بخشودگی بیشتری هستند رضایت زناشویی بیشتری را تجربه می‌کنند. نتایج حاصل از این فرضیه با یافته‌های ماگیار (۲۰۱۱)، گوردن و همکاران (۲۰۰۹)، فینچام و همکاران (۲۰۰۶)، آلمند و همکاران (۲۰۰۷) و باکوس (۲۰۰۹) و میلر و ورتینگتون (۲۰۱۰) و احتشام زاده و همکاران (۱۳۸۹)، همخوانی دارد؛ افرادی که قادر به بخشش همسر خود هستند اعتقاد بر تقدس رابطه زناشویی خود دارند و این توانایی بخشش همسر به استحکام بیشتر رابطه زناشویی و افزایش رضایت زناشویی می‌انجامد (ماگیار، ۲۰۱۱). در مورد فرضیه پنجم، نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد متغیرهای روی آوری مذهبی به‌صورت مثبت و روی گردانی مذهبی به‌صورت منفی توان پیش‌بینی ۴۸ درصد واریانس مربوط به رضایت زناشویی را دارد. یعنی افرادی که جهت‌گیری مذهبی آن‌ها روی آوری است، از رضایت زناشویی بیشتری برخوردارند. در مقابل افرادی که جهت‌گیری مذهبی آن‌ها روی گردانی است، از رضایت زناشویی کمتری برخوردارند. نتیجه به دست آمده با نتایج تحقیقات فیسس و تامکو (۲۰۱۱)، آبدل-کالک (۲۰۰۸) و حسین خانزاده و نیازی (۱۳۸۹)، همسو و از سوی دیگر با نتایج پژوهش کینگ و همکاران (۲۰۱۶) ناهم‌سو است. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد متغیر ظرفیت خودمهارگری نسبت به سه متغیر دیگر توان پیش‌بینی واریانس مربوط به رضایت زناشویی را ندارد و نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد متغیر بخشودگی به‌صورت مثبت و معنادار توان پیش‌بینی ۳۸ درصد واریانس مربوط به متغیر رضایت زناشویی را دارد. یعنی افرادی که از بخشودگی بالاتری

برخوردار هستند، سطوح رضایت زناشویی در آن‌ها بیشتر است. از محدودیت‌های این پژوهش استفاده از ابزارهای غیربومی و غربی است که می‌تواند نتایج پژوهش را تحت تاثیر قرار دهد؛ به همین منظور پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی اقدام به ساخت ابزارهای بومی با توجه به بافت و فرهنگ کشورمان صورت پذیرد تا نتایج قابل استنادتری ارائه شود.

موازین اخلاقی

در این پژوهش موازین اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد.

سیاسگزاری

پژوهشگران بدین‌وسیله مراتب تشکر و قدردانی خود را از کارکنان شرکت مهندسی و توسعه نفت تهران و تمامی همراهان ابراز می‌دارد.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

- احتشام زاده، پروین، مکوندی، بهنام، باقری، اشرف. (۱۳۸۹). رابطه میان بخشودگی و کمال‌گرایی با رضایت زناشویی در همسران جانبازان شهر اهواز. *فصلنامه زن و فرهنگ*، ۶، ۳۲-۲۳.
- احتشام زاده، پروین، مکوندی، بهنام، باقری، اشرف. (۱۳۸۹). رابطه میان بخشودگی و کمال‌گرایی و صمیمیت با رضایت زناشویی در همسران جانبازان آن‌ها. *فصلنامه یافته‌های نو در روان‌شناسی*، ۱۱، ۱۳۴-۱۲۳.
- بهرامی احسان، هادی. (۱۳۸۰). بررسی مقدماتی میزان اعتبار و قابلیت اعتماد مقیاس جهت‌گیری مذهبی، *مجله روان‌شناسی و علوم تربیتی*، ۱۶(۱)، ۹۰-۶۷.
- حسین‌خانزاده، عباسعلی؛ رشیدی، نورالدین؛ نیازی، ایل‌امان. (۱۳۸۹). بررسی نقش دین در تبیین سلامت روانی و روابط زناشویی. *مجله علوم روان‌شناختی*، ۹(۳۵)، ۳۵۶-۳۳۷.
- رفیعی هنر، حمید؛ جان بزرگی، مسعود. (۱۳۸۹). رابطه جهت‌گیری مذهبی و خودمهارگری. *مجله روان‌شناسی و دین*، ۱(۳)، ۳۱-۴۲.

سلیمانیان، علی‌اکبر. (۱۳۷۹). بررسی تفکرات غیرمنطقی بر اساس رویکرد شناختی بر رضایت زناشویی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشکده علوم تربیتی معلم تهران.

محمدی مصیری، فرهاد؛ شفیعی فرد، یعقوب؛ داوری، مزده و بشارت، محمدعلی. (۱۳۹۱). نقش خودمهارگری، کیفیت رابطه با والدین و محیط مدرسه در سلامت روانی و رفتارهای ضداجتماعی نوجوانان. *روان‌شناسی تحولی: روان‌شناسان ایرانی*، ۳۲(۸)، ۳۹۷-۴۰۴.

محمدی، حاتم؛ حسین خانزاده، عباسعلی؛ خسروجاوید، مهناز؛ حبیبی، زهره. (۱۳۹۱). رابطه جهت‌گیری مذهبی و ظرفیت خودمهارگری در دانشجویان. *مجموعه مقالات دومین همایش ملی دانشجویی روانشناسی، مشاوره و دین دانشگاه تهران*. ۱۲۶-۱۲۹.

یاهی، مریم. (۱۳۸۸). اثربخشی مؤلفه‌های هوش هیجانی (خودآگاهی هیجانی و کنترل تکانه) بر رضایت زناشویی همسران جانباز ساکن منطقه ۱۵ تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه علامه طباطبایی.

References

- Abdel-Khalek, A. M. (2008). *Religiosity, health and well-being among Kuwaiti personnel*. *Psychology Reduplication*, 102, 181-184.
- Allemand, M., Amberg, I., Zimprich, D., and Fincham, F. D. (2017) The role of trait forgiveness and relationship satisfaction in episodic forgiveness. *Journal of Social and Clinical psychology*, 26(2), 199-217.
- Backus, L. N. (2009). *Establishing links between desecration, forgiveness and marital quality during pregnancy*. Master of Arts Dissertation, Graduate College of Bowling Green State University.
- Edalati, A., & Redzuan, M. (2010) Perception of women towards family values and their marital satisfaction. *Journal of American Science*, 6(4), 132-137.
- Fieses, B. H., & T. J., Tomcho. (2011). finding in religious practices: The relation between religious holiday rituals and marital satisfaction. *Journal of Family Psychology*, 15, 597-609.
- Fincham, F. D. & Steven, R. H. (2004). Forgiveness and conflict Resolution in marriage, *Journal of family psychology*, 18, 72-81.
- Gordon, K. C., Hughes, F. M., Tomich, N. D., Dixon, L. J., Litzinger, S. C. (2009). Widening Sphers of impact: The role of Forgiveness in Martial and Family Functioning. *Journal of family psychology*, 23(1), 1-13.
- Henningsgaard, J. M. & Arnau, R. C. (2008). Relationships between religiosity, spirituality, and personality: A multivariate analysis. *Journal of Personality and Individual Differences*, 45, 703-708.
- Jensen-Campbell, L. A., Rosselli, M., Workman, K. A., Santisi, M., Rios, J. D., & Bojan, D. (2012). Agreeableness, conscientiousness, and effortful control processes. *Journal of Research in Personality*, 36, 476-489.

- King, M., Weich, S., Nazroo, J., & Blizzard, B. (2016). Religion, Mental health and ethnicity, Empiric- A nation survey of England. *Journal of mental health*, 15(2), 153-162.
- Magyar, G. M. (2011). *Violating the sacred: An initial study of desecration in romantic relationship among college students and its implications for mental and physical health*. Master dissertation, Bowling Green State University.
- Miller, A. J., & Worthington, E. L. (2010). Sex differences in forgiveness and mental health in recently married couples. *The Journal of Positive Psychology*, 5(1), 12-23.
- Sacher, J. A., & Fine, M. A. (2006). Predicting relationship, status and satisfaction after 6 month among dating couples. *Journal of Marriage and the family*, 58, 21-23.
- Schmeichel, B. j., & Baumeister, R. F. (2006). "Self-regulatory strength," In Baumeister & K. D. Vohs (Eds.), *Handbook of self-regulation: Research, theory, and applications*, New York: Guilford Press.
- Sinha, P., & Mukerjee, N. (1990). Marital satisfaction and space orientation. *Journal Social Psychology*, 130, 633-639.
- Staub, E., & Pearlman, L. A. (2001). Forgiveness, *Journal of personality and social psychology*, 73, 321 -336.
- Tangney, J. P., Baumeister, R. F., & Boone, A. L., (2004). High self-control predicts good adjustment, less pathology, better grades, and interpersonal success. *Journal of Personality*, 72, 271-322.
- Wikstrom, P., & Treiber, K. (2007). The Role of Self Control in Crime Causation. *European Journal of Criminology*, 4, 237-264.